

Kayropratik Eğitim Seminerinin Fizyoterapi Öğrencilerinin Kayropratik Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Tutumlarına Etkisi

The Effect of Chiropractic Education Seminar on Physiotherapy Students' Knowledge Levels and Attitudes about Chiropractic

Mesut ARSLAN¹, Müşerref Ebru ŞEN²

ÖZ

Kayropratik mesleğinin ülkemizde henüz yaygınlaşmaması önemli bir halk sağlığı sorunudur. Kayropratik mesleği ile yakından ilişkili olan fizyoterapi öğrencilerinin kayropratik konusunda bilgi sahibi olması mesleğin gelişimi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmada kayropratik eğitim seminerinin fizyoterapi öğrencilerinin kayropratik hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 'Kayropratik Eğitim Semineri'ne katılan 216 fizyoterapi öğrencisi üzerinde gerçekleştirildi. Araştırma tek grup deneysel çalışma olarak tanımlanabilir. Öğrencilerin demografik verilerinin yanında kayropratik hakkındaki bilgi ve tutumlarını değerlendirmek amacıyla 9 sorudan oluşan bir anket ile eğitim semineri öncesi ve sonrası veriler toplandı. Araştırmaya 40 kadın (%18,5) ve 176 erkek (%81,5) olmak üzere 216 öğrenci dahil edildi. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%41,2) kayropratik ile ilgili bilgiye ilk kez sosyal medya üzerinden ulaştığı tespit edilmiştir. 2, 4, 5, 6, 7 ve 8. sorularda eğitim semineri öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir (p=0,000, p=0,000, p=0,000, p=0,016, p=0,032, p=0,023). Ülkemizde henüz lisans programı bulunmayan ve yasal zemini oluşturulmamış olan kayropratik mesleğine ilişkin yapılan eğitim semineri fizyoterapi öğrencilerinin bilgi düzeyini ve tutumlarını pozitif yönde değiştirdiği gösterilmiştir. 'Kayropratik' mesleği hakkında eğitim seminerlerinin daha fazla yapılması ve tüm toplumda farkındalık oluşturulmasının büyük önem arz ettiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kayropratik, Öğrenci, Bilgi düzeyi, Tutum, Farkındalık

ABSTRACT

The fact that the chiropractic profession has not become widespread in our country yet is an important public health problem. It is important for physiotherapy students to be competent in chiropractic in solving the problem. In this study, it was aimed to examine the effect of chiropractic training seminar on the knowledge levels and attitudes of physiotherapy students about chiropractic. The research was carried out on 216 physiotherapy students who attended the 'Chiropractic Education Seminar'. Research can be defined as a single group experimental study. In order to evaluate students' knowledge and attitudes about chiropractic as well as their demographic data, data were collected before and after the training seminar with a questionnaire consisting of 9 questions. A total of 216 students, 40 female (18.5%) and 176 male (81.5%), were included in the study. It was determined that the majority of the students (41.2%) accessed information about chiropractic for the first time through social media. A significant difference was found between before and after the training seminar in questions 2, 4, 5, 6, 7 and 8 (p=0.000, p=0.000, p=0.000, p=0.016, p=0.032, p=0.023). It has been shown that the training seminar on the chiropractic profession, which does not yet have a bachelor's degree program in our country and whose legal basis has not been established, has positively changed the knowledge level and attitudes of physiotherapy students. It is thought that it is of great importance to conduct more training seminars on the 'chiropractic' profession and to raise awareness in the whole society.

Keywords: Chiropractic, Student, Level of Knowledge, Attitude, Awareness

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mesut ARSLAN, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, fzt.mesutarслан@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4779-2442

² Öğr. Gör. Müşerref Ebru ŞEN, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, m.ebrusen@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0964-4764

GİRİŞ

Kayropraktik; sinir-kas-iskelet sistemleri bozukluklarının teşhis, tedavi ve önlenmesi ve bu bozuklukların genel sağlık üzerindeki etkileri ile ilgilenen bir sağlık mesleğidir. Subluksasyon üzerinde spesifik bir odaklanma ile eklem pozisyonunu düzeltme ve/veya manipülasyonunu içeren manuel teknikler üzerinde durmaktadır.^{1,2}

Kayropraktik spinal manipülasyonun altında yer alan esas kavram, genellikle eklem subluksasyonu ya da eklem disfonksiyonu şeklinde tanımlanan fonksiyonel spinal lezyonun varlığına dayanmaktadır.³ Fonksiyonel spinal lezyon; büyük ölçüde mekanik, nörobiyolojik ve inflamatuvar-vasküler komponentler kullanılarak tarif edilmiştir. Akut yaralanmalar, tekrarlayıcı kullanımdan kaynaklı durumlar, kronik postüral stresler, immobilizasyon, emosyonel stresler ve diğer hastalık durumları vücut yapılarında düzensizliğe veya bozukluğa neden olmaktadır. Vücut yapılarındaki bu düzensizlikler eklem yapısını ve fonksiyonunu da etkilemektedir. Bu durum hareket limitasyonlarına, inflamasyona ve

nosiseptörlerin iritasyonuna sebep olmaktadır.⁴ Bu lezyonların normal hareketlerini yeniden kazandırmak ve olumsuz etkilerini azaltmak için kayropraktik spinal manipülasyon teknikleri uygulanabilmektedir.³ Kayropraktik manipülasyon; ilgili spinal segment üzerindeki “spesifik temas noktasına”, “kısa kaldıraç kolu” kullanılarak yapılan “yüksek hızlı ve düşük amplitüdü (HVLA)” itme manevrasıdır.²

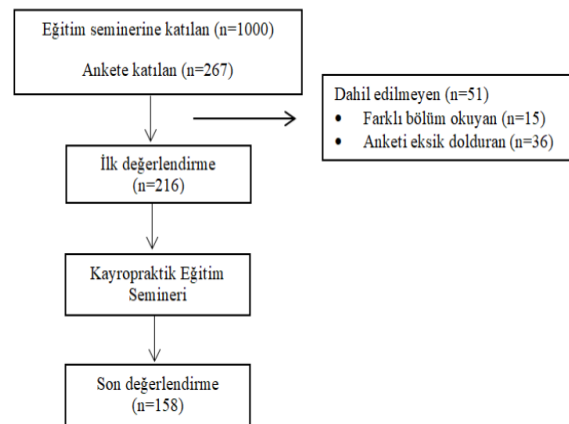
Kayropraktik, Dünya Sağlık Örgütü tarafından kabul edilen ve birçok ülkede resmi olarak varlığını sürdüren bir sağlık mesleği olmasına rağmen ülkemizde halen bu mesleğin lisans programı bulunmamaktadır ve yasal zemini de oluşturulmamıştır. Bu nedenle sağlık personelleri/adayları ve toplumdaki diğer bireyler tarafından henüz bu mesleğe ilişkin farkındalık oluşmamıştır. Bu durum halk sağlığı açısından büyük risk oluşturmaktadır. Bu sebeplerle bu çalışmada kayropraktik eğitim seminerinin fizyoterapi öğrencilerinin kayropraktik hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırma online olarak yapılan ‘Kayropraktik Eğitim Semineri’ne katılan 216 fizyoterapi öğrencisi üzerinde gerçekleştirildi. Araştırma tek grup deneysel çalışma olarak tanımlanabilir.

Öğrencilerin demografik verilerinin yanında kayropraktik hakkındaki bilgi ve tutumlarını değerlendirmek amacıyla 9 sorudan oluşan bir anket hazırlandı. Anket sorularına makalenin bulgular bölümünde yer verilmiştir. Anket Google formlar uygulaması üzerinden oluşturuldu. Anket linki eğitim seminerinin yapıldığı online platform üzerinden öğrencilere gönderildi ve veriler toplandı. Anket eğitim semineri öncesi ve sonrasında olmak üzere 2 kez öğrenciler tarafından dolduruldu. Araştırmanın akış şeması Şekil 1’de gösterilmektedir. Kayropraktik eğitim semineri; kayropraktik mesleğinin ne olduğu,

hangi alanlarda çalıştığı, kayropraktik tedavilerin nörofizyolojik temelleri, endikasyon-kontraendikasyonları gibi konularda bilgi verildi. Eğitim semineri online bir platform üzerinden gerçekleştirildi.

Şekil 1. Araştırmanın Akış Şeması

Araştırmaya 18 yaş üzeri, fizyoterapi programında okuyan, anket formunu eksiksiz dolduran ve gönüllü olarak katılım gösteren öğrenciler dahil edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce Bitlis Eren Üniversitesi Rektörlüğü Etik İlkeleri ve Etik Kurulu'ndan (04.11.2022 tarih ve E-84771431-050.03-70297 sayılı) etik kurul onayı alınmıştır.

İstatistiksel Analiz

Tanımlayıcı verilerin istatistiksel dağılımı sayı (n) ve oran (%) kullanılarak gösterildi. Nicel bağımsız verilerin analizi için Ki Kare test kullanıldı. İstatistiksel analiz SPSS istatistik paket programı kullanılarak yapıldı. Tüm analizler için anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya 40 kadın (%18,5) ve 176 erkek (%81,5) olmak üzere 216 öğrenci dahil edildi. Katılımcıların yaş ortalaması $21,30 \pm 2,62$ idi. Katılımcıların çoğunluğunu devlet üniversitesinde okuyan (%63) lisans öğrencileri (%90,3) oluşturmaktaydı. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun daha önce kayropraktik tedavi almadığı (%94,4) tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Verileri

Tanımlayıcı Veriler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	40	18,5
Erkek	176	81,5
Üniversite		
Devlet	136	63,0
Vakıf	80	37,0
Öğrenim Düzeyi		
Ön Lisans	11	5,1
Lisans	195	90,3
Lisansüstü	10	4,6
Daha önce kayropraktik tedavi alma durumu		
Evet	12	5,6
Hayır	204	94,4
Toplam	216	100

N: Katılım sayısı, %: Yüzde

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%41,2) kayropraktik ile ilgili bilgiye ilk kez sosyal medya üzerinden ulaştığı tespit edilmiştir (Tablo 2). Kayropraktik mesleğine en yakın olduğu düşünülen fizyoterapi

mesleğinin eğitimini alan öğrencilerin bile bu konuda sosyal medyadan bilgi edinmesi bu mecralardaki bilgi kirliliği de düşünüldüğünde halk sağlığı açısından büyük sorun olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle 'Kayropraktik' mesleği hakkında eğitim seminerlerinin daha fazla yapılması ve tüm toplumda farkındalık oluşturulmasının büyük önem arz ettiği düşünülmektedir. Ayrıca bu durum; ülkemizde bu mesleğin lisans programlarının açılması ve bu mesleğin yasal zemininin bir an önce oturtulması gerekliliğini de gözler önüne sermektedir.

Tablo 2. 1. Sorunun Eğitim Öncesi Sonuçları

1. Kayropraktik ile ilgili bilgiye ilk nereden ulaştınız?	N	%
İnternet	44	20,4
Sosyal medya	89	41,2
Yakın çevre	16	7,4
Makale-Kongre Seminer	16	7,4
Üniversite Eğitimi	51	23,6
Toplam	216	100

N: Katılım sayısı, %: Yüzde

Öğrencilerin kayropraktik hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumlarına ilişkin eğitim öncesi ve sonrası verilerin karşılaştırılması ile ilgili detaylı bilgilere Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Kayropraktik Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Tutumlarına İlişkin Eğitim Öncesi ve Sonrası Veriler

Öğrencilerin Kayropraktik Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Tutumları	Eğitim Öncesi		Eğitim Sonrası		*P (p<0.05)
	N	%	N	%	
2. Kayropraktik hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?					
Hiç bilgim yok	35	16,2	13	8,2	0,000
Kısmen katılıyorum	125	57,9	44	27,8	
Orta düzeyde biliyorum	48	22,2	50	31,6	
Tam biliyorum	8	3,7	51	32,3	
Toplam	216	100	158	100	
3. Kayropraktik nedir?					
Manuel tedavi	174	80,6	133	84,2	0,641
Fizik tedavi	1	0,5	0	0,0	
Cerrahi tedavi	38	17,6	24	15,2	
Beslenme tedavisi	3	1,4	1	0,6	
Toplam	216	100	158	100	
4. Kayropraktik bir sağlık mesleği midir?					
Evet	173	80,1	151	95,6	0,000
Hayır	43	19,9	7	4,4	
Toplam	216	100	158	100	
5. Kayropraktik kas-iskelet sistemi ile ilgili hastalıkları tedavi eder.					
Katılmıyorum	1	0,5	2	1,3	0,000
Kısmen katılmıyorum	7	3,2	6	3,8	
Kararsızım	26	12,0	6	3,8	
Kısmen katılıyorum	73	33,8	24	15,2	
Katılıyorum	109	50,5	120	75,9	
Toplam	216	100	158	100	
6. Kayropraktik cerrahi düzeydeki hastalıkları tedavi eder.					
Katılmıyorum	66	30,6	55	34,8	0,016
Kısmen katılmıyorum	29	13,4	20	12,7	
Kararsızım	74	34,3	31	19,6	
Kısmen Katılıyorum	36	16,7	37	23,4	
Katılıyorum	11	5,1	15	9,5	
Toplam	216	100	158	100	
7. Kas-iskelet sistemi problemlerinize ilgili kayropraktik tedaviye başvurur musunuz?					
Evet	177	81,9	142	89,9	0,032
Hayır	39	18,1	16	10,1	
Toplam	216	100	158	100	
8. Kayropraktik tedaviye başvurmama sebebiniz nedir?					
Bulduğum şehirde yok	2	5,1	1	6,3	0,023
Çok pahalı	2	5,1	2	12,5	
Diğer tedavileri tercih ederim	8	20,5	9	56,3	
Diğer	27	69,2	4	25	
Toplam	39	100	16	100	
9. Kayropraktik tedavilerin ülkemizde daha fazla yaygınlaşmasını ister misiniz?					
Evet	210	97,2	157	99,4	0,131
Hayır	6	2,8	1	0,6	
Toplam	216	100	158	100	

N: Katılım sayısı, %: Yüzde

‘Kayropraktik hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorsunuz?’ sorusuna bakıldığında eğitim öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir fark tespit

edilmiştir (p=0,000). Eğitim semineri öncesinde öğrencilerin büyük çoğunluğu (%74,1) orta düzeyin altında kayropraktik hakkında bilgi sahibi olduğunu, eğitim semineri sonrasında ise büyük çoğunluk

(%63,9) orta düzeyin üzerinde bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Her alanda yapılan farkındalık eğitimleri gibi ‘Kayropratik’ mesleğinin farkındalığına ilişkin yapılan eğitim seminerlerinin de ne kadar önemli olduğu ortaya konulmuştur. Türkiye’de bu anlamda yapılan ilk çalışma olması da büyük önem arz etmektedir.

‘Kayropratik nedir?’ sorusuna bakıldığında eğitim öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p=0,641$). Eğitim öncesinde de öğrencilerin büyük çoğunluğu (%80,6) Kayropratik’in manuel tedavi yapan bir meslek olduğunu bilmesinden dolayı anlamlı fark tespit edilmemiştir. Kayropratik mesleğinin manuel tedavi yaptığının bilinmesi bu meslek adına sevindirici ve umut vericidir.

‘Kayropratik bir sağlık mesleği midir?’ sorusuna bakıldığında eğitim öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p=0,000$). Eğitim sonrasında eğitim öncesine göre daha yüksek oranda sonuçlar olmasına rağmen eğitim öncesinde de büyük çoğunluğun (%80,1) kayropratik’in bir sağlık mesleği olduğunu bilmesi bu meslek adına yine sevindirici ve umut vericidir.

‘Kayropratik’in kas-iskelet sistemine ilişkin ve cerrahi düzeydeki hastalıkları tedavi eder.’ sorularına bakıldığında eğitim öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p=0,000$, $p=0,016$). Eğitim sonrasında öğrencilerin kayropratik’in kas-iskelet sistemi hastalıklarını tedavi ettiği farkındalığının arttığı gözlenmiştir. Ancak kayropratik’in cerrahi düzeydeki hastalıkları tedavi ettiği yanılığının da arttığı gözlenmiştir. Bu nedenle ileride verilecek kayropratik eğitim seminerlerinin bu anlamda daha hassas ve dikkat etmeleri gerekmektedir.

Kas-iskelet sistemi problemlerinizle ilgili Kayropratik tedaviye başvurur musunuz?’ sorusuna bakıldığında eğitim öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p=0,032$). Eğitim sonrasında eğitim öncesine göre daha yüksek oranda sonuçlar olmasına rağmen eğitim öncesinde de öğrencilerin büyük çoğunluğu (%81,9) kayropratik tedaviye başvurmak istediklerini belirtmiştir. Bu durum bu meslek adına yine sevindirici ve umut verici görülmektedir.

Kayropratik tedaviye başvurmak istemeyen öğrencilere sebebi sorulduğunda ise eğitim sonrasında büyük çoğunluk diğer tedavi seçeneklerini tercih ettiklerini belirtmiştir ($p=0,023$). Bu sonucu kayropratik mesleğinin Türkiye’de yeni olması, konu ile ilgili hem sağlık personeline hem de toplumdaki bireylerde yeterince farkındalık oluşturulmamasının etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu sonuçta kayropratik tedaviye başvurmak istemeyen kişi sayısının da oldukça az olduğunun da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

‘Kayropratik tedavilerin ülkemizde daha fazla yaygınlaşmasını ister misiniz?’ sorusuna bakıldığında eğitim öncesi ile sonrası arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p=0,131$). Eğitim öncesinde de öğrencilerin büyük çoğunluğu (%97,2) Kayropratik’in ülkemizde yaygınlaşmasını istedikleri için bu sonuç ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar dikkate alındığında ülkemizde Kayropratik mesleğinin bir an önce lisans okullarının açılması, yasal zeminin oturtulması ve bu hizmetin tüm toplumda yaygınlaştırılması gerektiği aşikardır. Konuya ilişkin YÖK ve Sağlık Bakanlığımızın bir an önce gereğini yapması büyük önem arz etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde henüz lisans programı bulunmayan ve yasal zemini de oluşturulmamış olan kayropratik mesleğine ilişkin yapılan eğitim semineri fizyoterapi

öğrencilerinin bilgi düzeyini ve tutumlarını pozitif yönde değiştirdiği gösterilmiştir. Ayrıca Kayropratik mesleğine en yakın olduğu düşünülen fizyoterapi mesleğinin

eğitimini alan öğrencilerin bile bu konuda sosyal medyadan bilgi edinmesi bu mecralardaki bilgi kirliliği de düşünüldüğünde halk sağlığı açısından büyük sorun olabileceği düşünülmektedir. Bu

nedenle ‘Kayropraktik’ mesleği hakkında eğitim seminerlerinin daha fazla yapılması ve tüm toplumda farkındalık oluşturulmasının büyük önem arz ettiği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. World Health Organisation, (WHO). (2005). “Kayropraktikte Temel Eğitim ve Güvenliği üzerine WHO Rehber Kitapçığı.” Erişim adresi: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43352/9241593717_tur.pdf (Erişim tarihi: 19.09.2022).
2. Özcan, E, Hatık, S. H. ve Tekin, D. (2022). “Kronik Bel Ağrılı Bireylerde Kayropraktik Manipülasyonu ile Mulligan Mobilizasyonu Tekniğinin Ağrı ve Fonksiyonellik Üzerine Etkisinin Karşılaştırılması.” Ahi Evran Medical Journal, 6 (1), 55-63.
3. Haldemann, S. (2005). “Principles and practice of chiropractic Third edition”. ABD: McGraw-Hill.
4. Bergmann, T. F. and Peterson, D. H. (2011). “Chiropractic technique, principles and procedures, Third edition.” St. Louis, Missouri: Mosby.